

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до доопрацьованого проекту Закону України «Про державну реєстрацію суб'єктів лобіювання та здійснення лобіювання в Україні»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта.

Лобізм займає чільне місце в суспільстві, маючи як позитивні, так і негативні риси. Лобізм до певної міри «конкурує» з органами державної влади, змушуючи їх постійно перебувати «у формі», сприяє їх динамічності та гнучкості. Лобізм виступає інструментом самоорганізації громадянського суспільства, за допомогою якого мобілізується суспільна підтримка або опозиція певному рішенню. Лобізм створює можливості для захисту інтересів меншості, виступаючи у специфічній формі політичного плюралізму, надає додаткові можливості різноманітним соціальним не державним структурам-асоціаціям для досягнення їх цілей, є засобом активізації тих чи інших процесів у політиці, використовується як своєрідний соціально-політичний стимул, спрямований на реалізацію тих чи інших інтересів. Лобізм дає змогу розширити інформаційну базу політичних рішень, що приймаються, інформуючи відповідні державні органи про певні нагальні проблеми. Лобісти забезпечують органи державної влади, Парламент зокрема, інформацією щодо ситуації на нижчому рівні, яка потім заслуховується на парламентських чи інших слуханнях, інформуючи законодавців про наявні проблеми. Лобіювання виступає у вигляді аргументації, механізму підготовки та прийняття відповідних актів. Лобізм можна розглядати і як ширший засіб для досягнення компромісів, засіб взаємного врівноваження та примирення різноманітних інтересів. Загальновизнано, що лобістські групи, відстоюючи часом абсолютно діаметрально протилежні інтереси своїх замовників, сприяють збереженню своєрідної рівноваги різних політичних сил, знаходженню точок дотику та досягненню консенсусу при прийнятті політичних рішень, адже, зрештою, основа лобізму – взаємовигідна співпраця.

На сьогодні інститут лобізму існує майже в кожній цивілізованій країні світу, однак рівень деталізації законодавства в цій сфері в різних країнах дуже відрізняється. Прикладом та «еталоном» законодавчого врегулювання та контролю процедури лобізму у світі є законодавство США.

Лобісти за кордоном працюють відкрито, діють в рамках законодавства, відкрито приймають безпосередню участь у процесі законотворчості та впливають на управлінські процеси. Сучасний лобіст — освічений, високооплачуваний фахівець у сфері державної політики, діяльність якого спрямована на те, щоб вплинути на законодавчий та

управлінський процес.

Підвищення ролі лобізму у політиці призводить до трансформації демократії від цивільного представництва до представництва інтересів. Трансформація зумовлена тим фактом, що з'являються нові і доволі впливові суб'єкти політичного поля, які представляючи групи інтересів, впливають на владу, причому найчастіше здійснюючи власне прямий вплив. Лобізм є не тільки одним з головних механізмів вироблення й прийняття державних рішень, але й важливою діючою силою становлення плюралістичної демократії за рахунок впливу, що здійснюється на органи державної влади. Лобізм і здійснювані в його межах політичні комунікації є тим феноменом, в якому і лобістами, і представниками влади задіюються найрізноманітніші комунікаційні ресурси. Феномен лобізму за своєю суттю – явище в чистому вигляді комунікаційне, оскільки він ґрунтується на впливі та домовленостях. Комунікативний характер лобізму одержав визнання у юриспруденції: так, у законодавчих актах, що регулюють лобізм у США, фігурує поняття «лобістської комунікації» («лобістського впливу»).

Правового механізму регулювання інституту лобізму в Україні не існує, хоча лобісти є частиною політичної системи країни. Лобізм носить в більшості випадків виключно тіньовий характер. Люди, які відносяться до сфери лобіювання інтересів в українських реаліях, зазвичай, використовують недозволені методи ведення діалогу: надання неправомірної вигоди, недеклароване фінансування політиків та держслужбовців, тіньові зв'язки, кулуарні змови. А відтак, легалізація діяльності суб'єктів лобіювання є актуальною вимогою реалій.

2. Мета.

Легалізація лобістської діяльності в Україні, виведення з тіні діяльності лобістів, знищення корупційних ризиків на всіх щаблях взаємодії представників органів державної влади з представниками різних соціальних груп та інтересів, створення реєстру лобістських фірм та лобістів з можливістю отримання інформації про їх діяльність безоплатно будь-ким.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту.

Визначено, хто має право бути суб'єктом лобіювання, права та обов'язки суб'єктів лобіювання, механізми та інструменти їх діяльності. Запроваджується Електронний реєстр суб'єктів лобіювання, визначається чіткий об'єм інформації, який має надати особа, яка бажає бути зареєстрована як суб'єкт лобістської діяльності. Передбачається розкриття інформації про діяльність лобістів і лобістських фірм шляхом внесення інформації до реєстру про договори про надання лобістських послуг, зацікавлених осіб, шляхи фінансування. Доступ до реєстру – відкритий (доступний кожному) та безкоштовний. Передбачено механізми контролю

за діяльністю суб'єктів лобіювання, обмеження у взаємодії суб'єктів лобіювання і охоплених осіб.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання.

Реалізація положень даного законопроекту після його прийняття не потребує внесення змін до інших законів України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування.

На виконання вимог Закону, в разі його прийняття, за наявності пропозицій Кабінету Міністрів України, до Державного бюджету України можуть бути внесені відповідні зміни.

6. Регіональний аспект.

Проект Закону не стосується питання розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

7. Запобігання дискримінації.

У проекті відсутні положення, що містять ознаки дискримінації.

8. Позиція соціальних партнерів.

Проект Закону не стосується соціально-трудової сфери та не потребує узгодження із уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців.

10. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття проекту Закону.

Як і будь-який інший інструмент суспільної взаємодії, лобізм може бути використаний як на благо усього суспільства, так і для задоволення вузькопартійних чи групових інтересів. Аби уникнути останнього, слід нормативно врегулювати суспільні відносини, які виникають в процесі реалізації лобістської діяльності. Варто усвідомлювати, що значення лобізму залежить від соціально-економічного, політичного та культурного «фонів», від обставин та контексту, в якому реалізується це явище. Для того, щоб лобізм давав користь усьому суспільству, необхідні певні умови: реальність влади демократичних інститутів та норм, економічна та політична стабільність, свобода засобів масової інформації, стабільне громадянське суспільство, але головне, відкритість та доступність інформації про лобістів. Значення і роль лобізму для суспільства розкривається в його функціях: це інститут, який реалізується як посередництво між суспільством та державою, заміщення представництва, інформаційна підтримка органів влади та постановка актуальних питань

перед ними.

Народні депутати України

Ю.В.ТИМОШЕНКО
(посв. № 162),

С.В.ВЛАСЕНКО
(посв. № 170).

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Тимошенко Юлія Володимирівна
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000EA922800F30C8F00
Дійсний до: 25.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 170д9/2-2021/108963 від 29.03.2021

454702